

Els indigets, els ibers del nord-est català

Text > JOAQUIM TREMOLEDA

La decisió dels tres autors d'ajuntar en un sol volum els trets identificadors bàsics de la tribu dels indigets és un gran encert per diverses raons. La concurrència d'en Gabriel, en Ferran i l'Aurora en aquest llibre assegura que, a partir de les noves recerques, se sumi al coneixement actual tota la trajectòria investigadora que s'ha fet sobre el món iber a la zona i particularment a Ullastret, ja que l'Aurora va ser directora del jaciment i recull l'herència de Miquel Oliva. Els quaranta-tres temes que exigeix l'estructura dels «Quaderns» no només no són un obstacle, sinó que en aquest cas faciliten una síntesi temàticament diversa, que reuneix una gran varietat de temes en textos breus.

El fil argumental és la cultura ibèrica i el seu desenvolupament al territori dels indigets fins a la seva fi en el procés de conquesta dels romans. Podem agrupar aquest desenvolupament en tres blocs principals que, de general a particular, mostren l'estadi cultural que va assolir: la implantació al territori, l'urbanisme i l'arquitectura i, en darrer terme, temes més específics, com ara la seva base econòmica, la religió i el món funerari, així com la cultura material.

Aquest espai geogràfic va comptar amb un fet diferencial fonamental: la presència de l'establiment colonial d'Empúries i, en segon terme, de Roses. L'organització territorial i l'estructura social que tenien es dedueix a partir de la implantació dels poblats més coneguts, de la costa i de l'interior. Això

permet definir diverses jerarquies de poblament que vertebraven el territori, tot i que no resolen la vella qüestió de si això implicava una estructura estatal o paraestatal. El nivell superior era la capitalitat d'Ullastret, amb unes 15 hectàrees d'extensió. Segueix un nivell format per poblats fortificats estratègics, de 2 a 4 ha, com Peralada, Mas Castellar de Pontós, Sant Julià de Ramis, Puig d'en Rovira a Quart, Mas Castell de Porqueres o Montbarbat. Un tercer nivell el formaven els poblats més bàsics, inferiors a 1 ha, com Sant Sebastià de la Guarda a Palafrugell, Castell a Palamós, el Fortim a Sant Feliu de Guíxols, Puig Castellet a Lloret de Mar, el Puig del Castell a Cassà de la Selva i el Puig de la Cendra a Bescanó. Finalment, hi hauria un darrer nivell de granges que s'establiren a la plana.

L'urbanisme, les muralles, l'arquitectura domèstica, les residències de les elits, la gestió de l'aigua, la religió i els temples es tracten com a temes específics, en molts casos a partir de les evidències d'Ullastret. Destaquen poderosament aspectes de la seva cultura com és el ritual dels caps tallats i del món funerari.

La creixent caracterització paleoambiental, gràcies als estudis interdisciplinaris, aporta dades imprescindibles per conèixer els trets de la seva economia, basada en el comerç, l'agricultura, la ramaderia i l'explotació dels recursos naturals. També es fa referència a les pràctiques alimentàries, a la mineria i

a la metal·lúrgia del ferro, a l'explotació de les pedreres, a la fabricació de la ceràmica (algunes específiques d'aquesta àrea), al teixit i a l'abillament personal i a l'ús de la moneda.

El volum acaba amb la difusió, amb rutes i itineraris, dels jaciments i de la cultura ibèrica, a la qual cada vegada es destinen més recursos. Mitjançant prospeccions, infografies, models i reproduccions en 3D es genera un llenguatge virtual que permet visualitzar reconstruccions del paisatge, de l'urbanisme i dels diversos ambients domèstics i atreure el públic turista i sobretot el familiar amb tallers i activitats educatives.

El Nadal menys embafador

Text > ASSUM GUARDIOLA

El títol de *La naturalesa humana*, de Pius Pujades, és revelador, i la part del títol entre parèntesis, *contes de Nadal*, encara més. És a dir, l'autor ens ve a dir que el seu propòsit com a escriptor i autor d'aquest llibre és parlar de la naturalesa

humana, i que sigui amb contes de Nadal no és rellevant. És ben bé així. Des d'un bon començament ens trobem amb una veu narrativa molt intervencionista que ens ofereix la seva visió del món i de la condició humana des d'un registre pro-

per, còmplice i col·loquial. No hi ha floritures estilístiques ni artificis literaris evidents. En aquests contes hi impera una certa anarquia. Fa la sensació que l'autor escriu a raig perquè té moltes ganes de dir el que necessita dir. Hi ha una certa cura per la forma, però és un dels aspectes menys reveladors del llibre.

Pius Pujades, en cadascun d'aquests contes, ens presenta una realitat apa-